

- что они подходят для проведения частичной реконструкции зеленых насаждений и расширения ассортимента ксерофитных и мезоксерофитных пород деревьев и кустарников.
2. По результатам инвентаризации зеленых насаждений, на территории объекта в хорошем и удовлетворительном состоянии находится большая часть растений (99,2%). Сносу подлежит незначительное количество древесных экземпляров (0,8%).
  3. При создании ландшафта использовано недостаточное количество видов деревьев и кустарников с высокими бактерицидными свойствами (15% от общего числа экземпляров).
  4. Изучение функционального и архитектурно-планировочного зонирования объекта, показало его рациональность.
  5. Соотношение территории занятой под постройки, зеленые насаждения и площадки с твердым покрытием соответствуют требованиям ландшафтной организации объектов по методике УкрНИИГрадостроительства. Недостатком обустройства территории является отсутствие достаточного количества тротуаров для пешеходов.
  6. При ландшафтном анализе территории было выявлено 2 типа пространств: полуоткрытые и открытые замкнутые пространства. Из них на территории больницы преобладают полуоткрытые пространства, что является благоприятным фактором для эксплуатации садово-паркового объекта специального назначения.

Литература

1. Інструкція з технічної інвентаризації зелених насаджень у містах та селищах міського типу України — ГКН 03.08.007. — 2002. — К: Мін. Агр. Політ., 2002. — 24с.
2. Краткий справочник архитектора: Ландшафтная архитектура / под ред. Родичкина И.Д. — К.: Будівельник, 1990. — 336 с.
3. Определитель высших растений Украины / Ю.Н.Прокудин, Д.Н. Доброчаева, Б.В.Заверуха и др.— К.: Наук думка, 1987. — 545с.

БИОЛОГИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРМОВИХ РОСЛИН В УМОВАХ С. ЯРЕСЬКИ ШИШАЦЬКОГО РАЙОНУ

Зубенко Н.О., Оніпко В.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Дослідження по вивченню кормової цінності різних сортів конюшини лучної, яка є найбільш використовуваною при годівлі тварин, зокрема кролів та має практичне значення для аграрного виробництва, для розширення видового складу кормових рослин зеленого конвеєру.

Конюшину лучну (*Trifolium pratense L.*) вирощують у польових та кормових сівозмінах, а також використовують для поліпшення природних кормових угідь, створення культурних сіножатей і пасовищ. За даними Г. С. Коник, Л.З. Глодан, Е. Вілчінскас, В. Кемешіте [2,4], було встановлено, що агроценози конюшини лучної є міцною кормовою базою, тому для підвищення врожайності багаторічних трав у системі польового і лучного травосіяння особливо важливу роль займає правильний добір високопродуктивних видів і сортів [3]. М.І. Вавілов писав, що доля нових культур визначається перш за все відповідними сортами, а успіх селекції — залученням відповідного вихідного матеріалу. Таким вихідним матеріалом М.І. Вавілов вважав місцеві і селекційні сорти, гібридні та дикорослі форми. В селекції, на його думку, треба добре знати і широко використовувати місцеві сорти, тобто сорти, які піддавалися довгот-

ривалому природному добору, і випадкові сорти, які втратили своє першочергове призначення і походження [1].

Незважаючи на цілий ряд здобутків, проблема підвищення урожайності конюшини лучної на сьогодні залишається актуальною й остаточно не вирішеною [5]. Тому, постає питання про пошук нових сортів даної культури, які б могли б радикально вплинути на підвищення продуктивності та кормові цінності конюшини.

Дослідження проводилися в 2011-2012 роках. на полях агрофірми «Довженко» с. Яреськи Шишацького району, облікова площа становила 2,0 м², на якій були використані такі сорти конюшини лучної: Смоленський 29, Агрос 12, Ранній 2, Вітебчанин, Димковський, Марс, Новичок, Стодолич, Фалтон, Янтарний, на яких визначалася кормова цінність. Вирощування проводилося традиційною технологією відповідно до ґрунтово-кліматичної зони. При проведенні досліджень було встановлено морфологічні особливості сортів конюшини лучної, зокрема досліджено біометричні показники вегетативних органів (таблиця 1).

Таблиця 1.

Морфологічні особливості листових пластинок конюшини лучної

Сорт	Характеристика листових пластинок						
	товщина, мм	відповідність до контролю	маса, г	відповідність до контролю	площа, см	відповідність до контролю	кількість листків на рослині
Смоленський 29	0,13	-	0,27	-	16,57	-	6
Ранній 2	0,13	0	0,26	-1	17,03	+1	7
Вітебчанин	0,13	0	0,25	-2	16,23	0	6
Димковський	0,13	0	0,26	-1	17,38	+1	6
Агрос 12	0,14	+1	0,32	+5	23,22	+7	7
Фалтон	0,14	+1	0,34	+7	24,18	+8	8
Новичок	0,14	+1	0,39	+12	26,58	+10	9
Стодолич	0,17	+4	0,58	+31	33,24	+27	9
Марс	0,17	+4	0,52	+25	27,23	+11	9
Янтарний	0,18	+5	0,42	+15	23,82	+7	8

За аналізом таблиці найбільшу товщину мають листки сорту Янтарний — 18 мм. Листя сорту Стодолич мають максимальну площу — 33,24 см. Із досліджених сортів найбільшу кормову цінність мають сорти: Марс, Янтарний, Фалтон, Новичок, Агрос 12, які формують добре розвинені вегетативні органи, та найвищий показник товщини у сортів Янтарний — 0,18 мм та Марс — 0,17 мм, так як решта сортів мають менші показники. За біометричними показниками маси найбільші дані мають такі сорти: Стодолич — 0,58 г, Марс — 0,52 г, Янтарний — 0,42 г, за площею сорти: Стодолич — 33,24 см, Марс — 27,23 см, Новичок — 26,58 см, Фалтон — 24,18 см порівняно з контролем.

Отже, у результаті досліджень встановлено, що конюшина лучна має досить розвинений листовий апарат та визначено кормову цінність сортів, які найчастіше використовуються при годуванні кролів. За цими даними було встановлено, що найбільшу кормову цінність мають сорти з соковитою листовою пластинкою такі, як Марс, Янтарний, Новичок, що найчастіше використовуються при годівлі кролів. Дані дослідження потребують детальнішого вивчення, зокрема хімічного складу рослин, що впливає на кормову цінність.

Література

1. Вавилов Н. И. Селекция как наука. Т.1. / Н. И. Вавилов // Теоретические основы селекции растений / за ред. Н. И. Вавилова. — М. ; Л.: Сельхозгиз, 1935. — Т. 1 : Общая селекция растений. — с. 1 — 16.
2. Талипов Н. Т. Бобовые травы в современных системах ведения культурных пастбищ / Н. Т. Талипов. — Кормопроизводство. — 2005. — №5. — с. 8–10.
3. Петриченко В. Ф., Бугайов В. Д., Антонів С. Ф. Технології вирощування бобових та злакових трав на насіння. Вінниця, 2005, 52 с.
4. Литвинова А. Б. Морфологические особенности различных сортов кле- вералугового // Активация роли молодых учёных — путь к формированию инновационного потенциала АПК: сб. мат. межд. науч.-практ. конф., посвящённой 70-летию проф., заслуж. деятеля науки РФ Гордеева А. М. Смоленск, 2009. — С. 86-89.
5. Прудников А. Д., Пискунова Н. И., Литвинова А. Б. Продуктивность и устойчивость различных сортов клевера лугового // Проблемы и перспективы развития аграрного производства: сб. мат. межд. науч. конф. Смоленск, 2007. с. 195-197.

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИДУ *CUCUMIS SATIVUS* L.

Ищенко В.І., Дебела Я.Г.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Овочі є основним джерелом біологічно активних речовин у раціоні людини. До їх складу входять майже всі необхідні поживні речовини для активізації фізіологічних процесів, збереження високого імунітету і працездатності організму. В овочах багато вітамінів, які позитивно впливають на обмін речовин і фізіологічні функції організму. За даними Українського науково-дослідного інституту харчування, середньорічна норма споживання овочів на одну людину становить 161 кг. Найбільше використовуються в їжу помідори (39 кг), капуста білокачанна (30 кг), огірки і морква (по 15,5 кг).

До Родини Гарбузових, представники яких ростуть загалом в тропіках, відносяться важливі та добре відомі культурні рослини, поширені і в широтах з помірним кліматом. Всі овочеві рослини Гарбузових мають спільні ботанічні ознаки в будові насіння, кореня, стебла, листків, квіток та плодів. Насіння плоске, видовжене, вкриті щільною двостулковою шкіркою, яка при проростанні поділяється надвоє [3].

Огірки здавна є одним з найвідоміших видів овочів. Вони займають третє місце після капусти і помідорів. Огірок — однолітня рослина, яка росте спочатку вертикально, але потім його пагони, утворюючи вусики, починають стелитися по землі. Як і більшість представників родини Гарбузових, огірок — однодомна рослина, де утворюються на одному й тому самому пагоні і чоловічі, і жіночі квіти. Але бувають і відхилення: мають форми, які характеризуються повною дводомністю. Використовувані людиною плоди різних сортів цього виду знаходять великі відмінності: вони дуже відмінні по величині, формі, забарвленню шкірки та по стиглості. Щільна м'якоть плоду світло-зеленого кольору, в середині неї знаходиться велика кількість насіння [4].

Огірок (*Cucumis sativus* L.) — однорічна трав'яна рослина з родини Гарбузових (*Cucurbitaceae*).

Коренева система стрижнева, дуже розгалужена. Вона складається із головного кореня, досягає довжини до 1 метра, і багаточисельних бічних коренів. Фізіологічну функцію всмоктування ґрунтового розчину виконують дрібні корені, які покриті кореневими волосками. Поверхня коренів більша від поверхні листя у 75-140 разів. Коріння розташоване у верхньому горизонті ґрунту (глибина 5-25 см.). Стебло ланоподібне, повзуче, розгалужене, п'яти-